

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MINTAQADA XIZMATLAR SEKTORINI MODERNIZATSIYA QILISHNING INVESTITSION VA INNOVATSION MEKANIZMLARI HAMDA ULARNING IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI

Sattarova Mahfuza Dilshodbekovna

Ma'mun universiteti "Iqtisodiyot" kafedrası dotsenti v.b, PhD

Email:mahfuzasattarova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli transformatsiya sharoitida mintaqada xizmat ko'rsatish sohasini modernizatsiya qilishning investitsion va innovatsion mexanizmlari hamda ularning hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'siri tahlil qilinadi. Maqolada xizmatlar sektorining YalMdagi ulushi, xizmatlar hajmining o'sish sur'atlari, raqamli texnologiyalar va moliyaviy texnologiyalarning rivojlanish tendensiyalari so'nggi yillardagi statistik ma'lumotlar asosida o'rganilgan. Shuningdek, xizmatlar sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish, raqamli platformalar, elektron to'lov tizimlari va FinTech yechimlarining xizmatlar samaradorligiga ta'siri baholangan. Tadqiqot davomida statistik tahlil, taqqoslama tahlil, dinamik qatorlar va iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash usullaridan foydalanilgan. Natijalar raqamli texnologiyalarni xizmatlar sektoriga keng joriy etish, investitsion faollikni oshirish va innovatsion infratuzilmalarni rivojlantirish hududlarda xizmatlar sifatini yaxshilash, mehnat unumdorligini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga xizmat qilishini ko'rsatadi. Maqolada mintaqada xizmatlar sektorini modernizatsiya qilish uchun investitsiyalarni raqamli infratuzilmaga yo'naltirish, xususiy sektor va davlat o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish hamda innovatsion moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, xizmatlar sohasi, xizmatlar sektori, modernizatsiya, investitsiya mexanizmlari, innovatsion rivojlanish, raqamli iqtisodiyot, moliyaviy texnologiyalar, FinTech, raqamli infratuzilma, hududiy iqtisodiy rivojlanish, investitsion faollik.

Abstract: This article analyzes investment and innovation mechanisms for modernizing the service sector in the region under conditions of digital transformation, as well as their impact on regional economic development. The study examines the share of the service sector in GDP, growth rates of service output, and trends in the development of digital and financial technologies based on statistical data from recent years. In addition, the study evaluates the impact of investments directed to the service sector, financing of innovative projects, digital platforms, electronic payment systems, and FinTech solutions on the efficiency of the service sector. The research employs statistical and comparative analysis, time-series analysis, and methods for identifying relationships between economic indicators. The results demonstrate that the widespread adoption of digital technologies in the service sector, increased investment activity, and the development of innovation infrastructure contribute to improving the quality of services in regions, increasing labor productivity, creating new jobs, and stimulating economic growth. The article develops scientific and practical recommendations for modernizing the service sector in the region, including directing investments toward digital infrastructure, strengthening public-private partnerships, and improving innovative financing mechanisms.

Keywords: digital transformation, service sector, services, modernization, investment mechanisms, innovation development, digital economy, financial technologies, FinTech, digital infrastructure, regional economic development, investment activity.

Абстрактный: В данной статье анализируются инвестиционные и инновационные механизмы модернизации сферы услуг в регионе в условиях цифровой трансформации, а также их влияние на региональное экономическое развитие. В статье на основе статистических данных последних лет исследуются доля сектора услуг в ВВП, темпы роста объема услуг, тенденции развития цифровых технологий и финансовых технологий. Кроме того, оценивается влияние инвестиций, направляемых в сферу услуг, финансирования инновационных проектов, цифровых платформ, систем электронных платежей и FinTech-решений на эффективность сектора услуг. В ходе исследования использованы методы статистического и сравнительного анализа, анализа динамических рядов, а также методы определения взаимосвязей между экономическими показателями. Результаты исследования показывают, что широко внедрение цифровых технологий в сектор услуг, повышение инвестиционной активности и развитие инновационной инфраструктуры способствуют повышению качества услуг в регионах, росту производительности труда, созданию новых рабочих мест и стимулированию экономического роста. В статье разработаны научно-практические предложения по совершенствованию модернизации сектора услуг в регионе, включая направление инвестиций в цифровую инфраструктуру, усиление государственно-частного партнерства и совершенствование механизмов инновационного финансирования.

Ключевые слова: цифровая трансформация, сфера услуг, сектор услуг, модернизация, инвестиционные механизмы, инновационное развитие, цифровая экономика, финансовые технологии, FinTech, цифровая инфраструктура, региональное экономическое развитие, инвестиционная активность.

Kirish (Введение/Introduction).

Bugungi kunda raqamli transformatsiya iqtisodiyotning tarkibiy tuzilishi va xizmatlar sektorining rivojlanish mexanizmlarini tubdan o'zgartirmoqda. Raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi xizmat ko'rsatish jarayonlarini tezlashtirish, xarajatlarni optimallashtirish, yangi biznes modellarini shakllantirish hamda iste'molchilarga ko'rsatiladigan xizmatlar sifatini oshirish imkonini bermogda. Shu sababli hududlarda xizmatlar sektorini modernizatsiya qilish iqtisodiy o'sish, yangi ish o'rinlarini yaratish, tadbirkorlik faoliyatini kengaytirish va aholi turmush darajasini yaxshilashning muhim omillaridan biriga aylanmogda.

Mintaqada xizmatlar sektorining raqamli transformatsiyasini ta'minlashda investitsiyalar va innovatsiyalar alohida ahamiyatga ega. Xususan, raqamli infratuzilmaga investitsiya kiritish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, elektron xizmatlarni rivojlantirish, sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan tizimlardan foydalanish xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bunday jarayonlar nafaqat mavjud xizmatlarning sifatini yaxshilaydi, balki hududlarda yangi xizmat turlari va innovatsion biznes yo'nalishlarining shakllanishiga ham zamin yaratadi.

Shuningdek, raqamli transformatsiya sharoitida mintaqalar o'rtasidagi infratuzilmaviy va texnologik tafovutlarni qisqartirish muhim

vazifalardan biridir. Xizmatlar sektorini modernizatsiya qilish jarayonida investitsiya resurslarini hududlar kesimida samarali taqsimlash, xususi kapitalni jalb etish, innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash hamda davlat va biznes hamkorligini kuchaytirish zarur. Mazkur mexanizmlarning to'g'ri shakllantirilishi hududning investitsiyaviy jozibadorligini oshirish va iqtisodiy faollikni rag'batlantirish imkonini beradi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili (Обзор литературы/Literature review).

Raqamli transformatsiya sharoitida xizmatlar sektorini modernizatsiya qilish masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda investitsiyalar, innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarning o'zaro ta'siri bilan bog'liq holda o'rganilmoqda. K. Schwab raqamli texnologiyalarning iqtisodiy jarayonlarga chuqur kirib borishini ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish tizimlarining tubdan o'zgarishi bilan izohlaydi. Muallifning fikricha, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar, raqamli platformalar va avtomatlashtirish xizmatlar ko'rsatish jarayonlarining samaradorligini oshirish bilan birga, yangi biznes modellarining shakllanishiga ham zamin yaratadi [1].

O'zbekistonda raqamli transformatsiya va xizmatlar sektorini rivojlantirish davlat strategik siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Xususan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, raqamlashtirish, innovatsion faoliyatni kengaytirish va zamonaviy xizmatlar bozorini rivojlantirish bilan bog'liq ustuvor vazifalar belgilangan [2]. Mazkur yondashuv hududlarda xizmatlar sektoriga investitsiyalarni jalb etish, raqamli infratuzilmani rivojlantirish hamda innovatsion xizmat turlarini kengaytirish uchun institutsional asos yaratadi.

O'zbekiston Milliy statistika qo'mitasining ma'lumotlari xizmatlar sektorining mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati ortib borayotganini ko'rsatadi. 2025-yil yakunlariga ko'ra, ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining sezilarli darajada oshishi xizmatlar sektorining iqtisodiy o'sishdagi rolini kuchaytirayotganidan dalolat beradi. Bu jarayonda raqamli texnologiyalarni joriy etish, xizmatlarning yangi shakllarini yaratish va investitsion faollikni oshirish muhim omillar sifatida namoyon bo'lmoqda [3].

M. Maxammadaliyeva tadqiqotida raqamli xizmatlar bozorining rivojlanishi elektron tijorat va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng tarqalishi bilan bog'langan. Tadqiqotda elektron platformalar orqali xizmat ko'rsatishning rivojlanishi xizmat ko'rsatuvchi subyektlar uchun yangi bozor imkoniyatlarini yaratishi, iste'molchilar uchun esa xizmatlardan foydalanish tezligi va qulayligini oshirishi ta'kidlanadi [4]. Ushbu yondashuv xizmatlar sektorini modernizatsiya qilishda raqamli platformalarning investitsion va innovatsion mexanizmlar bilan uyg'unligini o'rganish zarurligini ko'rsatadi.

Elektron tijoratni rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati ham xizmatlar sektorining raqamli transformatsiyasini jadallashtiruvchi omillardan biridir. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 885-son qarorida elektron tijoratni rivojlantirish, raqamli savdo infratuzilmasini takomillashtirish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish masalalariga e'tibor qaratilgan [5]. Mazkur mexanizmlar hududlarda xizmatlar ko'rsatishning yangi shakllarini rivojlantirish va tadbirkorlik subyektlarining raqamli iqtisodiyotdagi ishtirokini kengaytirishga xizmat qiladi.

Hududiy nuqtayi nazardan xizmatlar sektoridagi transformatsiya jarayonlari Xorazm viloyati misolida ham yaqqol ko'rinadi. Xorazm viloyati statistika boshqarmasi ma'lumotlariga ko'ra, viloyatda bozor xizmatlari tarkibida hududlar o'rtasida sezilarli tafovut mavjud bo'lib, Urganch va Xiva shaharlari xizmatlar bozorining muhim markazlari hisoblanadi [6]. Ayniqsa, turizm, transport, savdo, axborot-kommunikatsiya va boshqa zamonaviy xizmatlarning rivojlanishi hududiy iqtisodiy faollikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu esa investitsiyalarni hududlarning raqamli va iqtisodiy salohiyatidan kelib chiqib differensial taqsimlash zarurligini ko'rsatadi.

Jahon bankining tadqiqotlarida raqamli texnologiyalarning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri raqamli infratuzilma, inson kapitali, innovatsion ekotizim va raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari bilan bog'lanadi. Raqamli texnologiyalarning keng tarqalishi xizmatlar

sektorida mehnat unumdorligini oshirish, bozorlar geografiyasini kengaytirish va yangi iqtisodiy imkoniyatlarni shakllantirishga yordam beradi [7]. Shu sababli hududiy xizmatlar sektorini modernizatsiya qilishda faqat texnologik investitsiyalar emas, balki raqamli ko'nikmalar va infratuzilmaga yo'naltirilgan investitsiyalar ham muhim hisoblanadi.

OECD tadqiqotlarida raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi sun'iy intellekt, ma'lumotlardan foydalanish, bulutli texnologiyalar va boshqa ilg'or texnologiyalarning iqtisodiyot tarmoqlariga integratsiyalashuvi bilan izohlanadi. Xizmatlar sektorida bunday texnologiyalar operatsion jarayonlarni optimallashtirish, xizmatlar sifatini oshirish va yangi innovatsion biznes modellarini shakllantirish imkonini beradi [8]. Ushbu ilmiy yondashuv mintaqalarda xizmatlar sektorining innovatsion salohiyatini baholash va investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini aniqlash uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

UNCTAD tomonidan tayyorlangan Digital Economy Report tadqiqotlarida esa raqamli iqtisodiyotning rivojlanishida infratuzilma, raqamli platformalar, ma'lumotlar va innovatsion ekotizimning ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Raqamli transformatsiyaning iqtisodiy samarasi mamlakatlar va hududlarning texnologik tayyorgarligi hamda investitsion imkoniyatlariga bog'liq bo'lib, raqamli tafovutni qisqartirish barqaror iqtisodiy rivojlanishning muhim shartlaridan biri sifatida qaraladi [9].

Tadqiqotni amalga oshirishda foydalanilgan usullar (Методы /Methods).

Tadqiqotda raqamli transformatsiya sharoitida mintaqada xizmatlar sektorini modernizatsiya qilishning investitsion va innovatsion mexanizmlarini baholashda tizimli, statistik, iqtisodiy-matematik va qiyosiy tahlil usullaridan foydalanildi. Xizmatlar sektorining iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini aniqlash maqsadida investitsiyalar hajmi, innovatsion faoliyat ko'rsatkichlari, raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi, xizmatlar hajmi, mehnat unumdorligi va yalpi hududiy mahsulot kabi ko'rsatkichlar o'zaro bog'liqlikda tahlil qilindi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari, hududiy statistika ko'rsatkichlari, xalqaro statistik ma'lumotlar hamda ilmiy tadqiqot natijalari tashkil etdi. Dinamik tahlil orqali asosiy ko'rsatkichlarning vaqt bo'yicha o'zgarish tendensiyalari aniqlandi, qiyosiy tahlil yordamida hududlar o'rtasidagi farqlar baholandi.

Xizmatlar sektorining modernizatsiyasiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash uchun korrelyatsion va regressiya tahlili qo'llanilib, investitsiyalar, innovatsion faollik va raqamlashtirish ko'rsatkichlarining xizmatlar sektorining rivojlanishiga ta'siri baholandi. Shuningdek, indeks usuli va iqtisodiy-statistik guruhlash asosida hududlarning modernizatsiya salohiyati aniqlanib, investitsion va innovatsion mexanizmlarni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Tahlil va natijalarlar (Анализ и результаты/Analysis and results).

Raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi mintaqalarda xizmatlar sektorining tarkibiy va texnologik jihatdan yangilanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sektorini modernizatsiya qilishda investitsiyalar hajmi, innovatsion faoliyat, raqamli texnologiyalardan foydalanish va infratuzilmaning rivojlanganlik darajasi asosiy omillar sifatida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, raqamli platformalar, elektron to'lov tizimlari, avtomatlashtirilgan xizmatlar va sun'iy intellekt yechimlarining joriy etilishi xizmat ko'rsatish jarayonlarining tezligi va samaradorligini oshirmoqda.

Hududlar kesimida olib borilgan tahlil xizmatlar sektorining rivojlanish darajasi bir xil emasligini ko'rsatadi. Investitsion faolligi va raqamli infratuzilmasi yuqori bo'lgan hududlarda xizmatlar hajmining o'sishi, yangi xizmat turlarining paydo bo'lishi hamda tadbirkorlik subyektlarining innovatsion faolligi nisbatan yuqori shakllanmoqda. Shu bilan birga, ayrim hududlarda raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmagani, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi va malakali kadrlar yetishmasligi modernizatsiya jarayonini sekinlashtiruvchi omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Tadqiqot doirasidagi iqtisodiy-statistik tahlil investitsiyalar va xizmatlar sektorining rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Xususan, xizmatlar sohasiga yo'naltirilgan

investitsiyalarning ko'payishi yangi korxonalar tashkil etilishi, xizmatlar diversifikatsiyasi, mehnat unumdorligining oshishi va raqamli texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlarini kengaytiradi. Innovatsion faoliyatning kuchayishi esa mavjud xizmatlarni takomillashtirish bilan bir qatorda yangi biznes modellarning shakllanishiga xizmat qiladi.

Tahlil natijalariga ko'ra, investitsiya + innovatsiya + raqamlashtirish o'zaro bog'langan yagona mexanizm sifatida qaralganda xizmatlar sektorining iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyati yuqori bo'ladi. Faqat investitsiya hajmini oshirishning o'zi yetarli emas; investitsiyalarni raqamli infratuzilma, innovatsion loyihalar, elektron xizmatlar va inson kapitalini rivojlantirishga yo'naltirish muhim ahamiyatga ega.

Natijalar asosida mintaqalarda xizmatlar sektorini modernizatsiya qilishning quyidagi ustuvor yo'nalishlari aniqlandi: raqamli infratuzilmani kengaytirish, innovatsion loyihalarni moliylashtirishni kuchaytirish, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlaridan foydalanish, kichik biznesning raqamli transformatsiyasini qo'llab-quvvatlash va xizmatlar sohasida malakali kadrlar tayyorlash. Mazkur yo'nalishlarning kompleks amalga oshirilishi hududlarning iqtisodiy faolligini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va xizmatlar sektorining yalpi hududiy mahsulotdagi hissasini kengaytirishga zamin yaratadi.

1-jadval

Xizmat ko'rsatish tarmoqlari hajmi¹

Xizmat ko'rsatish tarmoqlari	2024-yil (trln so'm)	2025-yil (trln so'm)	2024-yilga nisbatan o'sish (%)
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	1102.2	1534.4	+39.2%
Moliyaviy va sug'urta xizmatlari	4069.7	5063.7	+24.4%
Yashash va ovqatlanish (Turizm servisi)	10308.3	12632.9	+22.5%
Tashish va saqlash (Logistika)	4542.4	6319.9	+39.1%

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, axborot va aloqa xizmatlari hajmi bir yilda qariyb 432 milliard so'mga ko'paygan. Bu o'sish mintaqada raqamli infratuzilmaga tikilgan investitsion mexanizmlar, xususan, Urganch shahrida "Raqamli geoportal" va "Xalq nazorati"

elektron platformalarining ishga tushirilishi, optik tolali aloqa qamrovining kengaytirilishi bilan bevosita bog'liqdir. Logistika va transport xizmatlarining salkam 39,1% lik o'sishi esa elektron tijorat (E-commerce) va yetkazib berish xizmatlarining tumanlar kesimida ommalashganidan dalolat beradi. Xizmatlar sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar quyidagi yo'nalishlarda muhim ahamiyatga ega:

- IT infratuzilmasini rivojlantirish;
- Elektron tijoratni kengaytirish;
- Raqamli bank xizmatlarini takomillashtirish;
- Smart turizm platformalarini yaratish;
- Elektron davlat xizmatlarini rivojlantirish.

Xulosa va takliflar (Выводы и предложения/Conclusion).

O'zbekistonda xizmatlar sektorining YAIMdagi ulushi 2024-yilda 47,4 foizga yetgani ushbu tarmoqning iqtisodiy rivojlanishdagi strategik ahamiyatini tasdiqlaydi. Raqamli transformatsiya sharoitida Xorazm viloyati xizmat ko'rsatish sektori hududiy iqtisodiy o'sishning asosiy lokomotivlaridan biriga aylanmoqda. Ayniqsa, aloqa, moliya va turizm sohalaridagi raqamli innovatsiyalar yuqori samaradorlik bermoqda. Kelgusida xizmatlar sektoriga yo'naltiriladigan investitsiyalar hajmini hamda innovatsion ekotizimni rivojlantirish mamlakatning iqtisodiy raqobatbardoshligini yanada mustahkamlaydi. Mintaqada xizmatlar sektorini yanada modernizatsiya qilish va uning iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sirini kuchaytirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish taklif etiladi:

- **Raqamli infratuzilma tafovutini kamaytirish:** Investitsiyalarni nafaqat Urganch va Xiva shaharlariga, balki viloyatning chekka tumanlariga ham yo'naltirgan holda, yuqori tezlikdagi internet qamrovini va raqamli bank (FinTech) xizmatlarini rivojlantirish.

- **Agroturizm va raqamli ekotizimlar integratsiyasi:** Xorazmning o'ziga xos dehqonchilik va bog'dorchilik salohiyatini "Agro-turizm" yo'nalishida raqamli platformalar orqali xorijiy sayyohlarga taqdim etish mexanizmini joriy qilish.

- **Kadrlar kapitaliga innovatsion investitsiyalar:** Viloyatdagi oliy ta'lim muassasalari (Xorazm Ma'mun akademiyasi, UrDU, TATU Urganch filiali) bazasida raqamli iqtisodiyot va IT-menedjment bo'yicha yosh mutaxassislar tayyorlash dasturlarini xususiy sektor buyurtmalari asosida ko'paytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar (Литература/ References):

- Schwab, K. (2017). The Fourth Industrial Revolution. Currency.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrda "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son Farmoni.
- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2026). O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari: 2025-yil yanvar-dekabr. Toshkent.
- Maxammadaliyeva, M. (2025). Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari. Green Economy and Development, 3(4). DOI: 10.5281/zenodo.15272997.
- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2024). "O'zbekiston Respublikasida elektron tijorat sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 885-son qarori.
- Xorazm viloyati statistika boshqarmasi. (2026). Xorazm viloyatida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari: 2025-yil yanvar-dekabr. Urganch.
- World Bank. (2024). Digital Progress and Trends Report 2023. Washington, DC: World Bank.
- OECD. (2024). OECD Digital Economy Outlook 2024, Volume 1: Embracing the Technology Frontier. Paris: OECD Publishing.
- UNCTAD. (2024). Digital Economy Report 2024. Geneva: United Nations Conference on Trade and Development.

¹ Muallif ishlanmasi